

Udskriftsdato: 15. december 2025

KEN nr 9273 af 15/02/2001 (Historisk)

Ankestyrelsens principafgørelse C-16-01 om hjælp til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet - hjemmehjælp - indkøb - udbringning af varer - kontant tilskud - ledsagelse - kvalitetsstandard

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: J.nr.: 350210-00

Ankestyrelsens principafgørelse C-16-01 om hjælp til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet - hjemmehjælp - indkøb - udbringning af varer - kontant tilskud - ledsagelse - kvalitetsstandard

Resume:

En kommunes kvalitetsstandard om, at hjælp til indkøb ville blive opfyldt ved generelt at refundere borgere - der selv kunne ringe efter og modtage varer - et kontantbeløb indenfor et årligt maksimum for udbringning af varer, fandtes i strid med serviceloven.

Hjælp til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet, herunder indkøb, skal gives efter en konkret individuel vurdering af behovet. Ankestyrelsen fandt ikke, at serviceloven indeholder hjemmel til at erstatte nødvendig personlig hjælp med et kontant tilskud.

Ankestyrelsen lagde vægt på lovens bestemmelser om henholdsvis personlig hjælp og kontant tilskud. Ankestyrelsen fandt samtidig, at behov for indkøb af dagligvarer efter en konkret vurdering kan opfyldes ved udbringning af varer i stedet for hjælp i form af ledsagelse til at få købt ind.

Love:

Forvaltningsloven - lov nr. 571 af 19. december 1985 - § 24

Lov om social service - lovbekendtgørelse nr. 944 af 16. oktober 2000 - § 71, § 75 og § 110

Lov om social service - lovbekendtgørelse nr. 979 af 1. oktober 2008 - § 83 og § 88

Vejledninger:

Socialministeriets vejledning nr. 59 af 6. marts 1998 om sociale tilbud til ældre m.fl. -

Sagsfremstilling:

Sagen drejede sig om en 88-årig kvinde som boede sammen med sin ægtefælle på 86 år. Hun led af rygmerter og ægtefællen af demens. Kommunen havde bevilget hjemmehjælp til ægtefællen dagligt til personlig pleje. Til kvinden var bevilget hjemmehjælp til rengøring hver 14. dag og indkøbsordning i overensstemmelse med kommunens kvalitetsstandard, det vil sige dækning af udgifter til udbringning af varer, op til 1040 kr. pr. år mod forevisning af bon. Herudover fik hun hjælp til bankbesøg 1 gang månedlig. Hjælp til tøjvask var afslået af hende selv.

Ved brev fra kommunen til alle hjemmehjælpsmodtagere blev det meddelt, at kommunen havde besluttet, at der skulle ske en omfordeling af ressourcerne i sundhedsforvaltningen, således at en del af de timer, der anvendtes til rengøring, indkøb og forebyggende sygepleje blev omlagt til dækning af øget behov for timer til personlig pleje.

- at vurdere behovet for indkøb og/eller
- at ringe en bestilling til dagligvareforretning og/eller
- at modtage og betale for udbringning af varer.

Var borgeren selv i stand til at modtage og betale for udbragte varer, ville det blive oplyst, hvilke handlende, der bragte varer ud, samt priser for levering, og der ydedes refusion for dokumenterede udgifter til levering af varerne, op til 1040 kr. pr. år.

Kvinden klagede bl.a. over, at hun ikke måtte få handlet ind nede fra byen, da hun ikke selv havde mulighed herfor.

Der forelå ikke i sagen en kopi af en konkret skriftlig afgørelse fra kommunen til kvinden.

I brev fra kommunen til statsamtet havde kommunen på nævnets forespørgsel bl.a. oplyst, at der ikke var taget kopi af afgørelserne til borgerne. Kommunen havde derfor alene fremsendt en skabelon for den individuelle afgørelse og henvist til, at ændringen kun var indført som et journalnotat, samt på kommunens planlægningskort. Borgeren havde ikke modtaget kopi af et "skema 2" med seneste revurdering (i forbindelse med klagesager), medmindre der var bedt om aktindsigt.

Klagerådet udtalte, at den indgivne klage fandtes forståelig, og at Klagerådet i forbindelse med de mange klager angående reducere af hjemmehjælpen ville opfordre byrådet til at tage niveauet op til revurdering.

Kommunen havde i anledning af klagen til nævnet bl.a. oplyst, at kvinden godt kunne ringe efter og modtage varer og havde fået udleveret en indkøbsbrochure, samt at hun fik dækket udgifter til udbringning af varer, op til 1040 kr. pr. år mod forevisning af bon.

Kvindens datter havde vedrørende spørgsmålet om hjælp til indkøb bl.a. oplyst, at moderen havde behov for at komme ud at handle med hjælp fra hjemmehjælpen, hvilket kommunen havde frtaget hende. Det var kun Brugsen, der bragte varer ud, hvilket indskrænkede muligheden for at indhente tilbud fra andre fødevarer kæder. Desuden ville hun ikke selv være i stand til at udvælge kvaliteten på sine egne varer. Familien havde hørt fra andre i samme situation, at det tit var varer, hvor sidste salgsdato var ved at være overskredet.

Det sociale nævn fandt, at kvinden ikke var berettiget til ledsagelse til at få købt ind i byen. Kommunen skulle dog yde hjælp til indkøb som naturalydelse i stedet for som kontant tilskud. Kommunen skulle derfor meddele kvinden en ny afgørelse om omfanget af hjælpen. Nævnet hjemviste således denne del af sagen til kommunen.

Nævnet begrundede afgørelsen med, at kvindens behov for at få købt ind kunne dækkes ved, at hun fik bragt varer ud, da hun selv kunne ringe efter og modtage varerne. Nævnet udtalte, at afgørelsen var i overensstemmelse med kommunens kvalitetsstandard, hvoraf fremgik, at borgere, der selv kunne ringe efter og modtage varer, ikke kunne få hjælp til indkøb i form af en hjemmehjælper, der tog med på indkøb.

Kommunen skulle dog yde hjælpen som naturalydelse, og ikke som kontant tilskud.

Det betød, at det var kommunen, der skulle sørge for, at kvindens varer blev bragt ud enten af en af kommunens medarbejdere eller af et bud eller lignende. Det var derfor kommunen, der direkte skulle betale for udbringningen af varer. Kommunen kunne ikke bede kvinden betale for herefter at refundere pengene inden for et maksimumbeløb.

Kommunen skulle derfor meddele kvinden en ny afgørelse om omfanget af hjælpen til indkøb.

Kommunen klagede til Ankestyrelsen over den del af nævnets afgørelse, som vedrørte hjælp til indkøb. Kommunen ønskede spørgsmålet om hjælp til indkøb som en naturalydelse, og ikke som et kontant tilskud, genvurderet.

Nævnet fastholdt ved genvurderingen den truffe afgørelse og bemærkede, at nævnet var enig med kommunen i, at sagen var af principiel og generel betydning. Der havde hersket megen tvivl om ydelsen indkøb i relation til lov om social service § 71. Nævnet henviste til, at det af forarbejderne til § 71 fremgår, at tilbud om hjælp eller støtte til praktiske opgaver for eksempel er hjælp til rengøring, madservice, vask af tøj, indkøb og lignende. Af vejledning om sociale tilbud til ældre m.fl. fremgår af pkt. 70, at kommunalbestyrelsen kan beslutte at ændre indholdet af den praktiske hjælp for eksempel således, at indkøb af dagligvarer ikke længere skal varetages som led i ordningen efter § 71, hvis de personer, der har behov for hjælp til indkøb, har mulighed for at få den fornødne hjælp på anden måde. Der var derfor en uklarhed på området, som burde afklares i en principiel afgørelse.

Ankestyrelsen indhentede telefonisk oplysninger fra kommunen, hvoraf fremgik, at der var to Brugser, som bragte varer ud til henholdsvis 40 kr. pr. gang og 20 kr. pr. gang. Slagteren bragte gratis ud, Netto bragte ikke ud. De 1040 kr. max. pr. år, som fremgik at kommunens kvalitetsstandard, var udregnet således, at hvis borgeren valgte den billigste Brugs, kunne det dække udbringning af varer en gang om ugen, og hvis borgeren valgte den dyreste Brugs, kunne det dække udbringning en gang hver 14. dag.

Sagen blev behandlet i principielt møde med henblik på afklaring af, hvorvidt kommunens kvalitetsstandard - om, at borgere, der selv kan ringe efter og modtage varer, ikke kan få praktisk hjælp til indkøb efter lovens § 71, men istedet kan få et kontant bestemt tilskud pr.år til refusion af dokumenterede udgifter til levering af varer - var lovlig.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at kommunen ikke kunne opfylde sin forpligtelse til at sørge for tilbud om hjælp eller støtte til nødvendige indkøb efter en konkret individuel vurdering af en persons behov herfor, jf. servicelovens § 71, stk. 1, nr. 2, og § 75, stk. 1, ved generelt at refundere borgere - der selv kan ringe efter og modtage varer - et kontantbeløb indenfor et årligt maksimum for udbringningen af varer.

Denne del af kommunens kvalitetsstandard fandt Ankestyrelsen var i strid med servicelovens §§ 71 og 75.

Begrundelsen for afgørelsen var, at tilbud om hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet - der ifølge lovens forarbejder omfatter indkøb - skulle gives efter en konkret individuel vurdering af behovet herfor, jf. servicelovens §§ 71 og 75, stk. 1.

Begrundelsen var videre, at der ikke sås at være hjemmel i servicelovens § 71, jf. § 75 til at erstatte nødvendig personlig hjælp med et kontant tilskud.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at alene servicelovens § 76 indeholder regler, hvorefter henholdsvis kommunen eller borgeren i særlige tilfælde kan beslutte eller vælge udbetaling af kontant tilskud til hjælp, som den pågældende selv antager, i stedet for naturalhjælp.

Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at servicelovens § 71, stk. 3, fastslår, at en person, som efter en afgørelse truffet af kommunen er berettiget til hjælp eller støtte efter stk. 1, nr. 2, skal kunne vælge selv at udpege en person til at udføre opgaverne.

Ankestyrelsen var derfor enig i nævnets afgørelse, hvorefter kommunen skulle meddele kvinden en ny afgørelse om omfanget af hjælpen til indkøb.

Ankestyrelsen var ligeledes enig med nævnet i, at et behov for indkøb af dagligvarer efter en konkret vurdering kan opfyldes ved udbringning af varer i stedet for hjælp i form af ledsagelse til at få købt ind i byen.

Ankestyrelsen tiltrådte således det sociale nævns afgørelse, hvorefter spørgsmålet om hjælp til indkøb var hjemvist til ny afgørelse.

Det tilføjes i afgørelsen, at Ankestyrelsen fandt det kritisabelt, at kommunens afgørelse ikke havde opfyldt de forvaltningsretlige krav om begrundelse for afgørelsen og henvisning til de relevante retsregler.